ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | Canada & Europe:
half year...... 1.00 | per year...... $3.00
single copy.. .03 | half year...... 1.50

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік........ $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік........ $3.00
поод. число .03 | на пів року 1.50

РІК XXIII. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота 13-го лютого 1915. Ч. 18. | VOL. XXIII. Jersey City, N. J., Saturday, February 13, 1915. N. 18.

МОСКАЛІ ОПОРОЖНИЛИ ЧЕРНІВЦІ СТОЛИЦЮ БУКОВИНИ.

Російська армія стратила в останних днях в Карпатах 10.000 людий.

Німецькі гармати перед Варшавою.

Злучені Держави остерігають Англію і Німеччину.

В ГАЛИЧИНІ І НА БУКОВИНІ:

АВСТРІЙСЬКО-НІМЕЦЬКА АРМІЯ ВИПИРАЄ МОСКАЛІВ З БУКОВИНИ. — НОВІ АВСТРІЙСЬКІ ПОБІДИ В КАРПАТАХ.

ЛОНДОН, 11. лютого. — До тутешнього дневника „Дейли Телеграф" доносить кореспондент з Букарешту, столиці Румунії:

Дальші подробиці, які приходять сюди з буковинської границі, вказують на се, що **Москалі вже зачали опорожнювати Буковину.**

Після инших відомостий австрійсько-німецька армія заняла місто Ваму (на Буковині, над рікою Молдавицею в Карпатах) і посуває ся дальше в напрямі до Дністра.

В Карпатах на угорсько-галицькій границі в Дуклянськім переході (на полудне від Ясла, на Лемківщині) **знова побито Москалів на голову.** Понесли вони великі страти. Австрійці взяли 400 Москалів до неволі.

В середних Карпатах (в Ужоцькім переході, на полудне від Турки, на Бойківщині) австрійсько-німецькі війска завзято напирають на російські становища. Полонено там також богато Москалів та здобуто від них много воєнного матеріялу.

МОСКАЛІ ПРИЗНАЮТЬ СЯ ДО УТЕЧІ З БУКОВИНИ.

ПЕТРОГРАД (через Лондон), 11. лютого. — Злучені австро-угорські і німецькі війска маширують у великій силі **на місто Надвірну** в Галичині (на полудне від Станиславова, на стоці Карпат між ріками Прутом і Чорною Бистрицею).

Через те наші (російські) війска змушені **цілком опорожнити Буковину,** щоби австрійсько-німецька армія їх не окружила та не зловила.

МОСКАЛІ ОПОРОЖНИЛИ ЧЕРНІВЦІ.

БЕРЛІН (бездротна телеграма через Лондон), 11. лютого. — Австро-угорські і німецькі війска осягнули на Буковині знова великий успіх.

Вони прогнали Москалів з міста Сучави (на північний схід від міста Вами) та заняли се місто. Се важний осередок залізничого руху.

Відтам австрійсько-німецька армія маширує на північ просто на Чернівці.

Положене Москалів на Буковині було тепер доволі небезпечне. З уваги на те **тимчасовий російський губернатор Черновець Єфреімов утік з цілою російською військовою залогою з Черновець до Новоселиці** (над рікою Прутом, по російськім боці).

Повного опорожненя Буковини з російських війск сподівають ся в Букарешті в короткім часі.

ЧЕРНІВЦІ, столиця Буковини (через Лондон), 12. лютого. — Москалі мусять уступити ся з Буковини перед переважаючою силою злученої австійсько-німецької армії. Вони подають ся поволи перед напором та опорожнюють Буковину. **Чернівці вже вони покинули.** Російський ґубернатор Буковини втік до Новоселиці, на російськім боці (над буковинською границею). Австрійсько-німецькі союзники заняли Сучаву та ідуть дальше на північ.

АВСТРІЙСЬКО-НІМЕЦЬКА АРМІЯ ПРОГОНЯЄ МОСКАЛІВ З БУКОВИНИ.

БЕРЛІН (бездротна телеґрама), 12. лютого. — Ґазета „Секольо", яка виходить в Медіолані, в Італії, доносить у телеґрамі з румунської столиці Букарешту, що Москалі уступають на цілім фронті в Буковині, а австрійсько-німецька армія переслідує їх з великою силою і гонить на північ.

МОСКАЛІ СТРАТИЛИ В ОСТАННИХ ДНЯХ В КАРПАТАХ 10.000 ЛЮДИЙ.

БЕРЛІН (бездротна телеґрама), 12. лютого. — Кореспондент тутешного дневника „Берлінер Тагеблят" доносить з поля бою в Галичині, в Карпатах, що російський напір в Карпатах вже цілком зломаний та, що Москалі стратили в останних карпатських битвах 10.000 люда.

Дальше доносить сей кореспондент, що австрійсько-німецькі союзники посувають ся в Карпатах щораз дальше і випирають всюди Москалів.

НОВІ АВСТРІЙСЬКІ УСПІХИ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), 12. лютого. — В західній Галичині були тільки артилєрійні перепалки.

В Карпатах коло Ужоцького перходу відперто напади Москалів з тяжкими для них стратами.

В Карпатах наші війска безвпинно поступають вперед. Взято там знова кількасот російських жовнірів до неволі і здобуто кілька машинових карабінів.

НІМЦІ В КАРПАТАХ.

ЛОНДОН, 11. лютого. — До ґазети „Стар" доносять з Петроґраду, столиці Росії:

Підчас страшної битви в неділю в Карпатах коло Тухлі (над рікою Опором, на полудне від Сколього) вислали Німці свої найліпші відділи до бою з російськими відділами.

В ночи зі суботи на неділю зібрали вони значні сили війска, які заняли довколичні верхи і досьвіта в неділю зачали вдаряти на російські становища на дальших верхах коло Козьови. Огонь німецьких гармат засипав російські становища. Російські гармати відповідали також огнем своїх гармат. Битва в тій околици ще не рішена.

ПЕТРОГРАД (через Лондон), 11. лютого. — Про битви коло Тухлі в Карпатах доносять урядово:

Німецькі відділи, котрі перейшли Тухольський провал, в неділю, дня 7-ого лютого **виконали 22 завзяті напади** на кілька російських становищ на верхах коло Козьови (в турчанськім повіті, — Бойківщина). Мимо перехресного огню російської артилєрії відбили вони один верх від Москалів і заняли його. Опісля вислано проти Німців російську піхоту, яка хотіла приступом відбити сей верх від Німців, але Німці удержали ся. По обох сторонах великі страти.

ТЯЖКО ТЕПЕР ВОЮВАТИ В КАРПАТАХ.

БЕРЛІН (бездротна телеґрама до Сейвіл, Л. Ай.), 11. лютого. — Величезні сніги, які тепер впали в Галичині, є великою перепоною у воєнних рухах в Карпатах.

З австро-угорської головної воєнної кватири доносять, що війска мусіли здержати ся на дорогах в долах.

Москалі вперто раз-враз звертають ся до Дуклянського переходу; стягають нові сили і намагають ся напирати на австрійсько-німецькі війска, котрі держать верхи в тім переході.

Москалі укріпили ся перед Дуклянським перехоом; хотять вони зібрати переважаючу силу та перемогти Австрійців і зобути сей важний карпатський перехід на Угорщину.

В РОСІЇ:

ЩЕ ПРО РОЗЛАД В РОСІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

БЕРЛІН (бездротна телеґрама до Сейвіл, Л. Ай.), 11. лютого. — Кореспонденти тутешних ґазет із східного поля війни доносять, що в російській армії панує великий розлад, який в додатку з дня на день зростає.

Жовніри, які дістали ся до німецької неволі, оповідають, що російські офіцири гонили їх револьверами до битви. Серед російських жовнірів панує велике пригноблене через те, що не бачать жадних побід, які заповідано згори, коли вибирали ся вони на війну.

Дальше оповідають вони, що помічні війска, які приходять на поле бою, **прибувають голіруч,** без жадного оружя і в цивільнім одіню, аж на поли бою дістають карабіни по убитих жовнірах. Оружя лише стільки прибуває нового, скільки впаде убитих російських жовнірів. Також показує ся велика недостача амуниції. **Нераз жовніри лежать цілими днями, ждучи на кулї.**

При команданті 104-ого російського полку найдено військовий приказ, в якім згадує ся про утечу російських жовнірів з боєвої лінії цілими масами та серед дикого переполоху, а се найлїпше вказує, який там мусить панувати порядок.

РОСІЯ НЕ ПЛАТИТЬ ЖОВНІРАМ.

БЕРЛІН (бездротна телеграма), 12. лютого. — Полонені в Карпатах російські жовніри нарікають, що в російській армії недостає поживи і в Карпатах цілими днями їм не давали нічого їсти. **Платні російські жовніри не дістають вже три місяці.** Вкінци з оповідань тих російських бранців виходить, що Росія вже не має вправного війска і висилає на поле бою людий, цілком не приучених до воєнного ремесла. Ледви по двотижневих вправах люди мусять іти на війну.

НЕДОСТАЧА ОФІЦИРІВ В РОСІЇ.

СТОКГОЛЬМ, столиця Швеції (через Лондон), 11. лютого. — В Росії дає ся відчувати велика недостача офіцирів, не лише на поли бою, але також для науки нового війска. Заповідають, що коли би війна потягнула ся довше, то Росія не зможе воювати з причини недостачі офіцирів.

З уваги на те міністер війни Сухомлінов зарядив, що отворено вже шість нових військових шкіл для підготовленя нових офіцирів. Заложено вже дві нові військові школи в Петроґраді, столици Росії, а по одній в отсих містах: Москві, Киеві, Одесі і Тифлісі. До кождої принято по 100 хлопців, отже разом 2400 осіб, самих молодих хлопців, відірваних від шкільної лавки.

В РОСІЙСЬКІЙ ПОЛЬЩІ:

НІМЕЦЬКІ ГАРМАТИ ПІД ВАРШАВОЮ.

БЕРЛІН (бездротна телеграма), 12. лютого. — В російській Польщі німецька армія дійшла на правім березі ріки Висли аж на північний захід від Серпец і всюди побила неприятеля та гнала його.

На лівім березі ріки Висли нічого не стало ся.

ЛОНДОН, 12. лютого. — Телеграма з Берліна через Копенгаґу, столицю Данії, доносить:

Битви в російській Польщі тривають дальше з великою завзятостю.

Німці у своім поході осягають постійно значні успіхи. На Варшаву, столицю російської Польщі, везуть вони тяжкі облогові гармати, якими мають острілювати варшавські укріпленя.

В НІМЕЧЧИНІ:

У СХІДНИХ ПРУСАХ НІМЦІ ВІДНОСЯТЬ ПОБІДИ.

БЕРЛІН (бездротна телеграма), 12. лютого. — Про воєнне положене на східнім фронті подає німецька головна воєнна кватира таке оповіщене:

У Східних Прусах тривали дальше завзяті битви на цілім фронті і скрізь скінчили ся побідою Німців. Перепоною у воєнних рухах є лише великі сніги, які впали в останних днях.

НА МОРИ:

АМЕРИКА ВИСИЛАЄ ДИПЛЬОМАТИЧНІ НОТИ ДО АНГЛІЇ Й НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНГТОН, 12. лютого. — В державнім департаменті оголошено зміст письма, висланого Америкою до Німеччини з нагоди її заяви, що море коло Англії є воєнною полосою і зміст письма висланого до Англії з нагоди надуживаня невтральної хоругви (Злучених Держав) британськими торговельними кораблями. Оба письма є зредаговані в дуже поважнім тоні, хоч рівночасно заявляє ся, що Америка є „дуже приязна і прихильна" до обох держав.

НЕВТРАЛЬНІ ДЕРЖАВИ НЕ ГНІВАЮТЬ СЯ НА НІМЕЧЧИНУ.

БЕРЛІН (через Сейвіл, Л. Ай.), 11. лютого. — Невоюючі держави не дають ся піддурити англійським часописям, але прийшли до того переконаня, що заповіджена бльокада англійських берегів німецькими лодками є зовсім оправдана. В Скандинавії (Швеції, Норвеґії) в Італії, а навіть і в Греції панує така думка, що Німеччина не мала иншого виходу, як лише зломити самоволю Англії такимсамим оружем, яким вона воює.

НЕМА ПОЩАДИ ДЛЯ АНҐЛІЙСЬКИХ КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН, 11. лютого. — Як доносять з Копенгаги (в Данії), містить німецька „Гамбурська часопись" статю, яка походить з урядових кругів, а в тій статі має бути осьтакий розказ до німецької фльоти:

„Невтральних кораблів не можна зачіпати, як довго нема ніякого підозріня, що вони везуть контрабанду. За те треба затоплювати кождий британський корабель чи то воєнний чи торговельний".

В АНҐЛІЇ:

ІРЛЯНДЦІ ПРОТИ АНҐЛІЇ.

БЕРЛІН (бездротна телеґрама), 11. лютого. — В місті Ґлесґові, в Шотляндії (в північній Анґлії) видають Ірляндці (Айриші) революційну ґазету „Ди Воркер". Ґазета виступає остро проти Анґлії. Розходить ся вона дуже богато в Ірляндії, а особливо в ірляндській столици Дублині. Редактором тої ґазети є провідник робітників Ларкін.

ГОЛОД В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 11. лютого. — Хоч анґлійські часописи пишуть богато про вигологоджене Німеччини, не дасть ся одначе закрити, що і в Анґлії ціна средств поживи йде в гору. Ціна хліба піднесла ся о 30 процент, а се викликало перестрах між убожшим населенєм. Робітничі маси грозять інтервенцією в парляменті, а купці кажуть, що вони не можуть доставити подостатком живности, бо нема тілько кораблів.

ЗЕМЛЕТРЯСЕНЄ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 11. лютого. — В ріжних околицях графства (повіта) Йоркшир чути було підземні удари попередної ночи. В копальнях угля повідривали ся брили угля і засипали хідники. Гірники мали час утечи; один є убитий. В однїй копальни мусіли цілковито спинити роботу.

І В ІТАЛІЇ ТРЯСЕТЬ СЯ ЩЕ ЗЕМЛЯ.

РИМ, 11. лютого. — В околици міста Авеццано все ще дають ся чути малі потрясеня. В озері Патерно утворив ся по середині вир і вода почала опадати. До тепер стан води обнизив ся о 16 стіп. За причину сього явища подають, що підчас землетрясеня утворили ся в озері щілина, куди спадають великі маси води.

„SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Telephone: 498 Jersey City.

Published by
The Ukrainian National Association
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати лише на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J.. under the Act of March 3. 1879.

БЕЛЬГІЯ, ГАЛИЧИНА І ПОЛЬЩА.

Шість місяців минуло, відколи зачала ся війна і через увесь той час безперестанно темою статий і описів у часописях Канади та Злучених Держав є — знищене Бельгії. Кождої днини лише про Бельгію і про Бельгію мова. Нема що й говорити, що є що про Бельгію писати. Бельгія тяжко потерпіла і теперішні описи знищеня Бельгії не є ще нові: Ми мусимо ще чекати, поки дістанемо точнійші і може ще страшнійші описи Бельгії, чим всї, які нам доси приходило ся читати.

Все таки, читаючи описи знищеня Бельгії, ми, Українцї з Галичини, не можемо побороти себе, аби не родило ся у нас зовсїм нехристияньске чувство — зазьдрість. Ми заздростимо Бельгії! Бельгія щасливійша, чим наш край, Галичина.

Коли війна є забавка, то страшна се забавка. Найзавзятїйші мілітаристи до тепер повинні бути сьвідомі сего. А коли вже війна є для когось спеціяльно страшна, то певно для людий, на яких землї ведуть ся актуальні битви.

Читаємо описи знищеня Бельгії. Читаємо про попалені села і міста, читаємо про знищені домівки спокійних людий, читаємо про мордоване невинних людий, невинних дїтий і жінок. Все те, очевидно, вітолковують нам, як наслїдки варварства Німців. Для чого якраз лише Німцї вернули до варварства, сего ніхто не постарає ся вияснити. Належить ся лиш вносити, що противники Німців не є такі погані, як Німцї, і що як би пійшли походом на Німеччину, то не лишили би за собою ні попалених сіл та міст, ані знищених піль, ні помордованих невинних людий. Чим однакож вони стріляли би, як їх кулї поминали би невинних а попадали лише у німецьких жовнірів — сего також ніхто не старає ся виснити. Мабуть тому ніхто не старає ся, що нікому се не вдало би ся.

Коли війна є забавка, то страшна се забавка, без згляду на те, хто бавить ся. Представити собі похід хотьби й найвисше цивілізованої армії по ворожім краю, похід, де треба бороти ся за кожду пядь землї, і представити собі такий похід без насильства, без нищеня краю, без мордованя невинних людий — годї; в кождім разі для противників Німеччини, що так урочисто декламують про її варварство, належало би вперед показати примір цивілізованого наїзду. Здасть ся однакож, що як довго буде війна способом рішеня спірних питань між народами сьвіта, так довго не буде „цивілізованого" наїзду. Поняте війни і цивілізациї — так далекі від себе, як небо від землї. Одно є запереченем другого, без уваги на те, чи воююча сторона вживає колів, чи мітраліз і аеропланів.

Німцї мали те щастє, що перегнали своїх противників і не допустили їх на свою землю. Німецькі воєнні операції провадять ся на чужій території. Коли би Французи були перегнали Німців і дістали ся над Рен у Німеччину, нема причини вносити, що знищене, якого жертвою упала Бельгія, було би не упало на Німеччину. Тодї Німеччина мала би нагоду кричати перед цїлим сьвітом на „варварства" Французів і Англійців, на їх „жорстокість", на мордоване невинних жінок і дїтий. Що так би було, се певно, як те, що два а два є чотири. Таж і так Німцї при нагоді піднесть протести проти „варварств" Французів і Англійців. І вони мають рацію не меньше чим Англійці і Французи. Бо війна є все велике варварство, з котрої-б сторони на ню не дивити ся.

Німцї мали щастє, що не допустили до того, аби терен війни був на німецкій землї. Німцї бють ся у Бельгії і Франції на заході а у Польщи на сході. З сеї причини маємо нагоду чути про „звірства" Німців у Бельгії — і про насильства Німців у Польщі.

Сказати, що не мають підстави оскарженя проти поступованя Німців у Бельгії і Польщі, булоб занадто сьміло. Говорити однакож, що лише Бельгія і Польща є краями, де можна оглядати жорстокости війни, не буде також вірно. Три краї в Европі упали жертвою війни, три краї були сценою жорстокости, насильств і звірств. Ті три краї є: Бельгія, Галичина і Польща. Коли котрий з тих країв потерпів розмірно ще найменьше, то се буде Бельгія. Бельгія має те щастє, що доси лише раз перейшли через ню дві противні армії. Обі армії ширили знищене, бо війна без нищеня не є можлива. Коли населеню Бельгії приходить ся молити ся тепер о ласку Бога, то буде се, аби склали ся обставини так, щоб Німцї самі вступили ся з Бельгії, а не щоби треба було їх виганяти. Проганяти Німців з Бельгії значить — наражати Бельгійців на те, аби знищене, якого жертвою Бельгія вже раз сего року упала, повторило ся ще раз.

І коли з сеї точки погляду дивити ся на Бельгію, то зрозуміло, для чого нам приходить ся заздростити Бельгії її долї. Через Бельгію лише раз перейшли дві противні армії. Галичина через пять місяців є полем перегонів для двох противних армій. Що котра місцевість Бельгії переживала лише раз в протягу сеї війни, те многі місцевости в Галичині переживають по пять і десять разів. Спустошене Бельгії може вже й не повторить ся; спустошене Галичини повторює ся без перестанку.

Однакож про Бельгію говорить цїлий сьвіт і цїлий сьвіт старає ся прийти нещасним Бельгійцям з помочию. Про Галичину не говорить ніхто і Галичанам ніхто не помагає. Послїдними днями розійшла ся по сьвіті телеграма з Петрограду, що 70.000 воєнних бранців з Німеччини й Австрії голодують на Сибірі. Росія не може їх виготувати і відкликає ся до милосерної людскости з просьбою о поміч. А в знищеній Галичині треба давати поміч для сїмох мільонів людий. Звідки прийде для них поміч?!

Бельгія і північна Франція знищені війною. О скільки там обдумані жорстокости мали місце, або ні, — дурниця. Цїлий сьвіт знає, що люди, які там остали ся, потребують помочи. Знищене Бельгії є вже через шість місяців кождої днини темою страшних описів і зазивів о поміч. Для Бельгійців остаточно найде ся поміч. Найде ся поза границями Росії і Німеччини також поміч для Польщі. Польща все таки є на тімсамім становищи, що Бельгія. Польща належить до Росії і у Польщі Німцї зробили наїзд. Як Німцї творили звірства у Бельгії, то повинні були поповнити звірства і в Польщі, отже Полякам так само поміч належить ся, як Бельгійцям. Належить ся їм відси поміч, як „своїм".

З Галичанами инша річ. Милосердити ся над Галичанами? — Таж се „вороги" — Австрійцї! Знищені війною? — Так їм треба! Нехай знає клятий ворог, що значить війна. Се вже міркованє пересічного чоловіка, що дає жертви для Бельгійців.

Оттому Галичани мусять заздростити нинї Бельгійцям. Бельгія буде ще буть щасливійша від Галичини.

АВСТРІЯ У ВІЙНІ НА СХОДІ.

Читаємо в часописи „Ляйпціґер Нахріхтен":

Теперішна хвиля, коли в Карпатах почали ся важні бої, буде мабуть відповідна для застанови, яку ролю грає Австрія у тім великім змаганю. Без сумніву, що тяжкого положеня Австрійців і їх успіхів не оцїнено як слїд, або прямо замовчано.

Неодин був розчарований вислїдами першої воєнної фази, коли то Австрія мусїла покинути східну Галичину і взагалї покинути офензиву, а перейти до дефензиви. Люди забули сейчас з початку, що властиво проти Росії стояла Австрія сама і всї воєнні відомости, вся стратеґія, хоч би як гарна й зручна — все те не могло дати побіди австрійським військам над десять разів сильнїйшим ворогом.

Оборонну війну провадили Австрійцї цїлими тижнями, а ся задача не була вдячною через те, що найбільші зусиля й успіхи пропадали серед невдач. А що найгірше — всї ті зусиля були на позір даремними. Воєнної слави, прикладів відваги не бракувало — одначе все таки не мож було похвалити ся здобутками; хиба здержуванем великана.

І ще одно: ґенеральний штаб видає все лише загальні донесеня про справність жовнірів, а про всьо инше мовчав. Аж тепер в тім залишив австрійський штаб сю здержливість і щойно тепер довідуємо ся, чого властиво довершили австрійсько-угорські війска підчас дотеперішної кампанії.

І се відносить ся не лише до знаменитих жовнірів, але і до начальної команди — хоч про ню говорить ся меньше, ніж вона заслугує. Про сю начальну команду треба судити не лише з точки галицьких воєнних операций, але треба мати на оці цїлу кампанію проти Москалів. Тїсна злука австрійсько-угорської армії з німецькою, їх спільні подвиги, їх збратане і взаїмний вплив — все те було більше далекосягле і більше рішаюче, ніж хтось може здогадувати ся. Одно є певне: що без сьмілих подвигів австрійської армії було би неможливо окружити Москалів зелїзним перстенем в російській Польщі.

Щож робила тоді австрійська начальна команда? — Таж вона відважила ся пересунути свої війска аж під Варшаву й заткати ту діру, яку зробили Німцї, коли мусїли забрати часть своїх війск до східних Прус. Австрійцї лишили Москалям зовсїм отверту дорогу до Відня...

А що зробили Москалї по своїм пораженю в російській Польщі? Вони надїяли ся вхопити одно крило австрійської армії, що опирало ся о Краків. І звичайний полководець по австрійській стороні був би обмежив ся лише на обороні Кракова і на розтягненю як найбільшої фронтової лінії. Міжтим австрійська військова команда позволила собі на очайдушний крок: вона зовсїм не дивила ся на Краків, а перекинула свої війска через Угорщину до Галичини, щоби з боку вдарити на Москалів. Сей власне сьмілий рух Австрійців припечатав пораженє Москалів в Польщі.

Ще лише не висьвітлено збратаня австрійських народів. А прецїнь народи, що до самого вибуху війни себе поборювали, йдуть тепер разом, як брат з братом і та спільність знаменує духа австрійсько-угорської армії. По кількох лїтах, коли будуть оголошені записки ґенерального штабу, не одно буде висьвітлене, якими способами треба було послугувати ся, щоби поваляти північного великана. Австрія має всї тані гордити ся своїм союзником — Німеччиною, а Німеччина — Австрією. Ворогови мусить випасти меч з руки, або ми мусимо його самі зломити.

УКРАЇНЦЇ В ЦАРСЬКІЙ СТОЛИЦИ.

Перед кількома роками заложили були наші земляки, що пробувають в Петроградї, столици Росії, українське товариство „Родина". Се товариство удержало ся кілька лїт, але перед двома роками завмерло. Причиною сього було те, що в останних роках пробудив ся був живий рух на Українї і українські товариства в Московщині не мали більшого значіня.

Аж тепер, як доносять російські ґазети, положене знова змінило ся, бо на Українї російський уряд позамикав усї наші товариства, — подумали петроградські Українцї над відновленем української „Родини" на чужинї. І відновлено се товариство.

Днї 10-ого сїчня с. р. зійшли ся давні члени „Родини" до салї петроградського адвокатського артистичного кружка, де під проводом М. Крачинського відбули ся загальні збори товариства. Сей отворив збори промовою, в якій візвав, щоби всї Українцї, котрі живуть в столици Росії, згуртували ся в одно рідне товариство.

Опісля розвинула ся довша дискусія, по якій приступлено до вибору ради (уряду) товариства.

Вкінци постановлено стягати до товариства всїх Українців, що живуть в Петроградї та зачати дїяльність товариства відчитами і сьвяточними вечерами.

Треба ще додати замітку, чому російський уряд позволив на отворене українського товариства в столици Росії, коли на цїлій Українї такі товариства позамикав. Отже причина лежить в тім, що в Петроградї богато є впливових Українців, учених і висших урядників, котрим правительство дає се яко одиноку уступку, а крім того і богато учених Москалів в Петроградї навіть дуже прихильно відносить ся до Українців та стає в їх обороні, особливо члени Імператорської Академії Наук, котрі в 1905-ім роцї відповіли російському урядови, **що українська мова є самостійна і цїлком окрема від московської, а московська цїлком окрема від української та видали про се окрему розвідку, яку і ми небаром оголосимо в перекладі на українську мову.**

Розуміє ся, що навіть і се наше товариство над Невою стоїть солию в очах російського урядови та його слугам чорносотенцям, а вже найбільше галицьким кацапам, котрі певно побігають до ґрафа Володимира Бобрінського та кажуть:

— Як се можливо, що тут в Галичині і на цїлій Українї позамикано мазепинські товариства, а там в Петроградї під боком царя позволяють Українцям на такі товариства?

І дійсно не можемо мати певности, чи і того останного українського товариства не замкне царський уряд, бо коли заборонив недавно український відділ при товаристві славянської культури в Москві, давній столици Росії, хоч сей відділ повстав був головно за почином таки московських учених, то можна сподївати ся по царськім урядї, що він посягне своєю лапою і на останнє українське огнище над холодною Невою, в новій столици Росії.

Але все те тільки до якогось часу...

УТЕЧА УКРАЇНСЬКИХ КОЗАКІВ З МОСКОВСЬКОЇ НЕВОЛЇ ПІД ТУРКА.

(З народних пісень).

„Ой ходімо, братя, Турчина просити,
Чи не дасть нам землї віка дожити".
Пійшли наші славні Запорожцї
Не з добра а з печали.
Ой як утікали, то усе забирали...
І з церков ікони,
Тільки покидали золотую збрую
Та ворониї коні.
Ой пустили ся наші Запорожцї
Через море дубами,
Ой як оглянуть ся до славної Січи,
Умивають ся слезами:
„Чорна хмара наступає, либонь дощик буде,
Вжеж нашого Запорожа до віку не буде!
Бо цариця мати наша напуст напустила,
Славне войско запорожське тай занапастила".
Ой прийшли до Дунаю тай у голос гукнули,
Ой напяли паруса, тай за Дунай махнули.
Прийшли до Тураса, тай вклонили ся низько:
„Ой дайже нам землю тай коло границї близько".
„Як будете, хлопці, менї вірно служити,
То дам я вам землю та по прежньому жити.
Дарую вам землю, ще й обида лимани,
Ловіть, хлопці, рибу та справляйте жупани".

Та встань, батьку, з домовини, кличуть тебе люде!
Ой як підеш на Вкраїну, по прежньому буде.
Ой підиж ти до столицї прохати цариці,
Чи не вступить царство землї по прежні границї;
Чи не зверне нам степи, поля і всї клейноди наші.
„Ой царице, наша мати, змилуй ся-ж над нами!
Оддай-же нам наші землї, з темними лугами!"
— „Не на те-ж я, Запорожцю, москаля заслала,
Щоб шої твої луги й землї назад повертала!
Не на то я, славні Запорожцї, Січ розруйнувала,
Щоб назад вам степи, поля і клейноди вертала!"
Текла річка із під саду тай упала в кручі:
Заплакав-же пан кошовий від цариці йдучи.
Текла річка, мала-невеличка, заросла лозами,
Заплакав-же пан кошовий дрібними слезами.
„Ой великий сьвіт, цариця, і всїм ти владаєш,
А вже-ж ти нас Запорожців з місця споміщаєш,
Та вже-ж ти тих вражих панів та все награждаєш".
[ви".
Та летить крячок та по той бочок, та летячи
[кряче;
Та усе війско запорожське та на Кальмиша плаче.
Та летить крячок та по той бочок, — де вазь
[ся шуліка:
„Ой не буде в Січи города од нинї й до віка!
Із-за гори, із-за Лиману вітер повіває,
Да вже-ж Москва нашу Січу кругом обступає.
Ой, облягла, обступила, да в город вступила,
Московськими знаменами город закрасила.
Пійшла Москва по куріням запасу збирати,
Прокляті драгуни запас одбирали,
Запорожці в чистім поли як орли літали,
А російські ґенерали церков грабували.
Кругом церкви січової караулом стали,
Священику, отцю Владимиру служити не дали.
Взяли судію, кошового і писаря полкового:
— Ще-ж не буде Запорожа поки сьвіта того!
Ой покрилось Запорожа густими лозами,
Не повернем щастя-долї гіркими сльозами.

—o—

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

I.

Лист з Увисли коло Хоросткова, повіт Гусятин, писаний 3. падолиста м. р. жінкою до мужа Павла, який перебуває в Отаві, Ман., Канада.

Дорогий Мужу! Пишу до Тебе може останний лист, бо ми тепер одно за другого не знаємо; не знаємо, де за собою шукати: чи в небі чи на землї. Отсе свое письмо висилаю через Росію, бо наш край заняли тепер російські війска і австрійські почти не йдуть вже три місяцї. Тут говорять, що наші люди з Канади пійшли також на війну, але ми не знаємо, чи се дійсна правда. Дорогий Мужу і Ви дорогі Краяни! Відпишіть нам, відпишіть, бо не знати, чи нам Бог дасть ще на тім сьвіті побачити ся. Тепер той сьвіт дав нам Бог дуже тяжкий і страшний. Дай нам, Боже, тоту тяготу знести і перебути, бо дуже великі війни на сьвіті і знищене з тих війн навіть трудно тото всьо описати. Тут межи нами дуже велика нудь, бо всїм нам здає ся, що смерть перед нами і ще не знаємо, як з нами буде. Проси Бога, дорогий Мужу, щоби ми ще побачили ся. — Варвара Ковальчук.

II.

Дорога Сестро і всї решта! Чи Ви живете всї і як, чи Ви здорові, бо ми якось живемо поможи кулї і попід кулї. Лиш дорогенького братчика нема і не знати, де він є. Наші всї вояки пійшли на Угорщину і на Буковину тай пійшов. Тепер бють ся туди як Гоцпів, в горах, в Перемишли і коло Станіславова. Майже довкола чути гук. З місяць тому буде, як була сильна битва на Касові і в Кінашові і туди як Озеряни і Серики. І від нас зпід Дубник троха стріляли. Люди сидїли по ямах, а деякі повиїздили були на чужі села. Як діє ся тепер з війною, то Ви певно лїпше знаєте ніж ми, бо в нас почти не істнують. Деякі міста зруйновані. Перше, як російське війско зачало приближати ся до нас з півночи на полудне, то наше війско понищило на Днїстрі мости і повтїкало всьо на Угорщину. Наш Василь вважає пійшов на Угорщину і писав, що йому там добре. Члисьмо, що деякі листи приходять з Америки через Росію аж до Галича. І ми загадали написати до Вас і понесемо до Галича на почту. На Касові є досить могил і на Вигоді похований російський офіцир. В нас повно російського війска. Ми всї здорові. Здоровлю щиро всїх і прошу о відпис. — Ю. Драпайло.

Повисший лист є писаний на сьв. Михайла м. р. і походить з села Демянова, рогатинського повіта, дві милї на північ від Галича. З двох сторін ведуть гостинцї на Станіславів і Калуш, а один кільометер до зелїзниці, яка йде зі Станиславова до Львова. Слово „Касова" се назва гори над Гнилою Липою, два кільометри від Демянова.

III.

Лист з села Филипковець, повіт Борщів, писаний 15. падолиста м. р. жінкою до мужа, який перебуває тепер в Канадї.

Дорогий мій Мужу! Я з дїтьми здорова. В нашім краю велика війна, але по наших околичних селах спокій. Ніхто нас не виганяє і нїчого нам не каже; ми як сидїли перед війною так сидимо і доси. Нїякої битви ми не бачили, але через два тижні чути було у нас тяжкий гук гармат, що аж земля дудніла. До сего часу ми ще маємо спокій; робимо, що треба, як завше, лиш дуже тяжко за гроші, бо всьо у нас подешевіло. Перше було лекше роздобути сто ринських ніж тепер один грейцар. За 15 яєць платять 6 грейцарів, курка коштує 2 до 3 шустки а фунт мяса 10 грейцарів (часом можна купити і за 8 грейцарів). Всьо дуже а дуже тано. Ми тут нїчого про війну не знаємо, бо до нас не доходять нїякі вісти. В нас вже тепер ґаздують російські козаки і російська поліция. На ярмарках в Устю і в Мельници є богато російських купців, які продають всьо, що людям потрібно до життя. Наш ксьондз споминає вже на Службі Божій російського царя, бо такий розказ є, то мусимо його повинувати ся. Ми ходимо босі і нема за що купити чобіт, бо ніхто не може нічого продати, бо ніхто не хоче купити. В нас біда, але я ся не мож се писати (люди боять ся пімсти Москалів і пишуть дуже обережно — Ред.). Коби то Бог дав уже спокій на тім Божім сьвіті! — Здоровлю Тебе, Твоя жена Анна Фостій.

IV.

Лист з місточка Білий камінь, Черемошня, повіт Золочів, писаний 17. падолиста м. р. женою до мужа.

Коханий Мужу! Тепер я і тато на Черемошни, бо Бужок і Білий камінь є всьой спалений, то тато також спалились (значить мешкане). Я і тато в комірнім на Черемошни, а то всьо спалене через війну. Скварява (село) перша була в битві. Ми були поховані в той час у ямах та пивницях і сиділисьмо через дві доби так, що вже не малисьмо надії жити. Але Бог ласкавий нас стеріг і ми ще доси жиємо. Я не можу Тобі описувати всього докладно, але Ти сам здогадай ся, що коло нас діє ся. Ми і другі люди з нашого села ходимо щодня по инших селах за милостинею, бо в нас чого наше військо не забрало, то Москалї знищили, тай нема з чого жити. Словом — переживаємо прикрі часи, яких ніхто не памятає і яких не можна в листі описати. Коханий Мужу! Як той лист дістанеш, то віднишли менї, щобись мене хоть троха потішив. Один Бог знає, як ми то всьо перебудемо, але як перебудемо, то будемо в Бога щасливі. — Твоя жена Франка.

V.

Лист з села Зіболки, повіт Жовква, писаний жінкою до мужа Андрія дня 18. листопада 1914 р.

Поводжене наше і всіх людий смутне, бо Господь зіслав на всьой нарід герине. В нашім селї була война. Нарід по ямах сидів. Два дни була битка. Більше ніж 30 господарів згоріло. І ми погоріли: всьо нам погоріло, анї кілочок не лишив ся. Я сиджу у своєї мами, а Твої родичі сидять у Крисська в комірнім. Нарід бідує гірко. Павло поїхав на форшпан і ще доси не вернув. Більше не можу писати. — Твоя жінка Анна Кравець.

Лист писаний Оленою Валько, сестрінцею Андрія Кравця, яка жиє в Монтреали, Канада.

Дорогий Вуйку! Я дістала дуже смутний лист з дому (з Зіболок, як виене). У бабуні всї будинки погоріли. Вашій сестрі (Аннї Грабовській, яка має 6 дітий, а муж Михайло пійшов на війну) забили кулї корову і телицю, а мамі (Марії Валько) 3 кулї перейшли через спідницю і подерли її, але мама здорові. В нашій церкві дві банї розбили. **В Нагірцях і Передриміхах всьой цивільний нарід вирізали.** Сьвященика в Нагірцях (Українця) застрілили гузари. Всї хлопи пійшли на війну, а наш Гриць (брат Олени) як ішов, то плакав як мала дитина. Наші конї забрали на війну. Стрільця замкнули до арешту ще перед війною. Ґаздин Іван приходив уже три рази на урльоц з Росії. Мельникову Андрухови одна куля перейшла через крижі, а одна крізь ногу і вже взяли до Росії. В нашім селї вигоріло понад 30 господарів, але наші будинки стоять цілі. Дорогий Вуйку! Як я той лист дістала, то-м дуже плакала, аж кров устами і носом ішла; тепер голова щодня болить. Коли наші люди довідали ся, що я дістала з краю письмо, то находило ся їх повна хата і всї той лист читали та дуже сумували.

НОВИНКИ.

ДР. О. СУШКО НА ВОЛИ.

В суботу доносили ми, що у Вініпеґу (провінція Манітоба, Канада) арештовано редактора української ґазети „Канадійський Русин" д-ра Олександра Сушка за те, що яко австрійський горожанин не ставив ся до зареджістрованя у воєннім бюрі. Тепер доносять з Вініпеґу, що д-ра Сушка випущено на волю по заплатї грошевої кари в сумі 20 долярів за невиконане обовязку реджістрованя, який наложено тепер в Канадї на горожан з Австрії, Німеччини і Туреччини з уваги, що ті держави остають у неприятельськім відношеню до Великої Британії.

—о—

ЖЕНЩИНИ І ДІТИ З КІЯВ-ЧАВ В НЮ ЙОРКУ.

До Ню Йорку приїхало 66 женщин і дітий, які втїкли з Кіяв-Чав (німецької твердинї в Хінах, над Тихим океаном, яку здобули Японцї). Прибули вони пароплавом „Креоля". З Ню Йорку вибирають ся в дорогу до своєї вітчини — Німеччини.

З втїкачами приїхала сестра милосердя, котра сказала, що Німців згинуло в Кіяв-Чав підчас японсько-англійської облоги лише 180 осіб, а ранених було тільки 250. Натомісць Японцї стратили в ранених і вбитих 12.000 людий.

—о—

ВОЄННИЙ МУЗЕЙ У ЛЬВОВІ.

У Львові виринула думка з'орґанізувати музей, в котрім мають бути зібрані матеріяли, що відносять ся до сучасної війни. В музею будуть зібрані всї військові розпорядженя, прикази, обіжники, манїфести, гроші. В музею будуть зібрані всї документи, які вказують на відношенє Москалїв, Поляків і Жидів до війни, а також „сьвідоцтва" про насильства поповнені Австрійцями над Москалями. Гадку до заложеня такого музею подали львівські москвофіли.

—о—

ДОБРОДІЙНИЙ КОНЦЕРТ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

На дни 19-го с. м. відбуде ся в Філядельфії за почином австрійського і німецького конзулятів добродійний концерт. В сїм концертї візьмуть участь хори: український, німецький, мадярський, словацький, польський і чеський — всї вони будуть співати свої народні пісні. Весь дохід з того концерту є призначений на поратоване наших земляків, яких інтерновано в Канадї і які, як знаємо з розпучливих листів писаних до Злучених Держав, примирають з голоду. Концерт відбуде ся в найгарнійшій і найбільшій сали в Філядельфії: Турнґемайнде Гол, на Брод і Колюмбія евни. З огляду на се, що в Канадї інтерновано богато Українців, є обовязком наших людий явити ся на сїм концертї і тим способом поратувати також і своїх братів в Канадї.

—о—

УБИЙСТВО ЛИТОВСЬКОГО ПАРОХА.

В середу в ночи 10. лютого поповнено в домі литовського католицького пароха в Ню Брітейн, Конн., подвійне убийство: замордовано пароха о. Йосифа Зебріса і його господиню Іву Ґільдман. Поліція ствердила, що злочинцї застрілили пароха в його концелярії при бюрку на першім поверсї, а господиню знайдено вдушену шнурком на долинї. Образи зі стін позривані, книжки попевертані, шуфляди з бюрка повитягані — словом цїлий дім сплїндрований. Се знищенє вказує на те, що злочину допустили ся злодії в цїли рабунку, хоч є здогади, що морд поповнив хтось з парохіян, між котрими не було згоди і з якими небіщик мав все клопоти. О. Зебріс мав бути дуже роботящий чоловік, працював в парохії вже десять лїт; числив лїт 60, його господиня 50. Парохіяни визначили нагороду за зловленє убийників.

—о—

АРЕШТОВАНЯ Й РЕВІЗІЇ МІЖ ПОЛЯКАМИ В КРАКОВІ.

Петроґрадська часопись довідусть ся з достовірних жерел, що австрійське правительство цїлком стратило довірє до Поляків за те, що вони тягнуть до Росії. На підставі сього зарядило австрійське правительство масові ревізії й арештованя між Поляками в Кракові й инших містах. Особливо всї полїтичні діячі йдуть раз-у-раз до Іванової хати.

Зміна успособленя Австрії до Поляків дасть ся відчувати у всїх західно-галицьких містах.

—о—

БУРЦЕВ ЗАСУДЖЕНИЙ НА ЗАСЛАНЄ.

Звісний російський революціонер Бурцев, який перебував стало в Парижи, дав ся одурити царським обіцянкам. По оголошеню мобілїзації в Росії обіцяно амнестію (даруванє кари) для всїх полїтичних переступників, які зголосять ся до військової служби. Бурцев хотів також показати, що йому залежить на цїлости Росії і зголосив ся до війни. Але дуже завів ся Бурцев на царських обіцянках. Замісць на війну його взяли до тюрми і заявили, що він стане перед судом за те, що в революційних часописях „Билоє" й „Будущеє" нападав на царя. За се засудили його тепер на засланє на Сибір, де він, здалека від рідного краю, буде дальше думати над тим, як освободити Росію від царського деспотизму.

—о—

КІЛЬКО АМЕРИКАНСЬКІ МІЛЇОНЕРИ ВИДАЮТЬ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ?

Коли дня 26-ого січня с. р. у Федеральній Індустріяльній Комісії спитано Джана Д. Ракефелера, скільки його батько дав гроший на добродійні цїли, сей відповів:

— Докладно не можу сказати. Але після приблизного обчисленя він дав уже на добродійні цїли до 250 мілїонів долярів.

Знова в кілька днів пізнійше був перед тоюсамою комісією самий старий Ендрю Карнеґі і на запит, кілько він дав уже на добродійні цїли зі свого майна, відповів:

— Після мого обчисленя я доси дав на ріжні добродійні цїли около 325 мілїонів долярів.

СЬВЯТО БЕЗРОБІТЯ.

В пятницю, дня 12. лютого, в день уродин Лінкольна відбули ся в більших американських містах збори й демонстраційні походи робітничих мас, що тепер не мають занятя. Головно в Ню Йорку й Шікаґо мали „торжественно сьвяткувати" сей день, бо в тих містах дасть ся найбільше відчувати брак працї. Хоч що року панує в тих містах безробітє, то сього року настала між робітниками небувала дотепер нужда. Около 350 тисяч робітників ходить без працї в самім Ню Йорку. Хоч ріжні добродійні інституції старають ся прийти нуждарям з помочию, то се одначе не вистарчає. Майори Ню Йорку й Шікаґо потворили комітети, які мають за задачу провірити справу безробітя. Сї комітети є дуже діяльні, але безробітні на сїм нїчого не зискують і тисячі мущин та жінок примирають з голоду.

—о—

МІЖ НЕПРИЯТЕЛЯМИ.

Лондонська ґазета „Ді Іллюстрейтед Лондон Нюс" з 26-го грудня подає дуже цікавий образець, котрий правдиво представляє „ворогів" в теперішній війнї. Рови англїйські віддалені на невеликий простір від німецьких. В одних і других жовнїри приготовані убивати ворога, та команди на напад нема. Жовнїри з обидвох ровів лише чекають нагоди, щоби „неприятель" показав голову поза рів і як така нагода трафить ся, то кулї градом до неї сиплють ся. Нарешті жовнїри з обох сторін порозумівають своє положенє і перестають бути такими завзятими. Се порозуміне доходить до того, що, як показує образець, німецький жовнїр вилїзає зі свойого окопу, підходить до купи снїгу, впихає дручок в снїг, ставить на той дручок з бляхи цїль і каже Анґлїйцям до неї стріляти. Іноді знов Анґлїйцї Німцям таку ставлять цїль. Сими вправами вони спричиняють богато сьміху і розради. Противні сторони не мають ненависти до себе, бож вони не мають за що одні других убивати. Але приходить розказ і мусять.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ У ПРЕЗИДЕНТА.

Вашінґтон, 10. лютого. — Нині явив ся тут комітет, заступаючий Союз польських Соколів в Америцї, і просив президента Вілсона, щоби він потрудив ся „безпосередно або посередно" за вільною і независимою Польщею тоді, коли буде скликана мирова конференція воюючих в Европі держав і коли президент Вілсон буде на ту конференцію завізваний. Президент сказав комітетови, що він симпатизує глубоко з Польщею.

РОДИМЦЇ! ПРИ ВСІХ НАГОДАХ ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. Редкевич, Гунтінґтон, Інд. Ось Вам відповідь на Ваші питаня:

1) Своєї жінки з Галичини Ви тепер сюди спровадити не можете. Се можна би зробити тільки тоді, як би Ви були горожанином Злучених Держав, але се було би получене з великими коштами і небезпекою з огляду на теперішний воєнний час.

2) Гроші до старого краю можете слати сьміло, але тільки через якусь певну і ретельну компанію (напр. „Амерікан Експрес Компани").

3) Як хочете довідати ся, чи Ваші старенькі родичі жиють, то напишіть до них (або до кого иншого в Вашім селї) лист з допискою на коверті: Galicia, Russia. Лист можете зареджіструвати. Як висилаєте письмо не реджістроване, то коверти не заліплюйте, бо сього вимагає воєнна цензура.

КНИЖКА ДО МАСОВОГО ШИРЕНЯ.

На днях появила ся брошура д-ра Семена Демидчука під наголовком: **„Не снує душі живої"**. В брошурі обговорюєть ся наші національно політичні стремлїня підчас теперішної війни. Написана популярно й приступно, тому надасть ся до читаня для найширших верств нашої суспільности. Цїна брошури є дуже низка, бо лише 15 центів, а на почтову пересилку треба додати 2 центи. Оплату можна висилати почтовими марками. Весь дохід призначений на Фонд визволеня України. Брошура вийшла накладом „Бюра Делеґації Головної Української Ради" з Відня при 83 Grand Str., Jersey City, N. J. і там можна її набути. Хто бере в розпродаж понад 100 примірників, дістає відповідний рабат.

ЖЕРТВИ
НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Прислали дальше:

236. Нескегонінґ, Па. Засилаю до „Свободи" жертви, які вдало ся зібрати дня 7. б. м. на хрестинах у т. Мих. Кобинця (Дідикового): А. М. Дарвай, Ю. Яворський, Н. Яворський, Н. Цап, С. Клецко, С. Курило і Н. Дидяк по 25 цнт.; Т. Кобинець 20 цнт.; Т. Войтович 15 цнт.; В. Курчик, Н. Малайко і Т. Дубравський по 10 цнт. — Разом **$2.40**

З поважанєм, **А. М. Дарвай.**

237. Маганой Плейн, Па. Іван Качмар і Мих. Качмар на Фонд визволеня України жертвували по 50 цнт. — Разом **$1.00**

238. Канзас Сіти, Кан. Хвальна Редакціє! Засилаю Вам мові ордер на $12.15 і імена всїх тих жертводавців, котрі зложили жертви на поміч нашим братям і сестрам, що терплять так велике горе в нашім рідним краю. Жертвували отсї добродії: Михайло Гасин $1.25; Василь Кархут, Максим Мокрицький і Параська Тарнопільська по $1.00; Дмитро Янчишин 75 цнт.; Петро Ярема, Юлїя Сениця, Анна Решотка, Михайло Юраш, Дмитро Кархут, Дмитро Дідошак, Василь Шпляк, Микита Крикливий, Василь Трух і Пилип Ґлушек по 50 цнт.; Николай Яцишин і Юрко Боровець по 30 цнт.; Стефан Бажан, Стефан Свободан, Кость Шостак і Лесько Петренька по 25 цнт.; Іван Шостак 15 цнт.; Андрій Боруцький, Андрій Лаврика, Михаїл Боруцький і Михаїл Левусь по 10 цнт. — Разом **$12.15**

Всїм жертводавцям щира подяка за те, що не відмовили своєї данини, але кілько хто міг, то дав, бо хотяй тяжкі часи, то не забули за свій народний обовязок. Але і богато знайшло ся межи нами, що до сеї пори не сповнили того обовязку. Отже не відкладаймо, Братя, але споможім тих нещасливців, котрі тепер в такій біді знаходять ся. Най не буде в нас анї одної душі, яка би нам відмовила своєї лепти, коли ми другий раз заґостимо просити о ту данину на так велику цїль. — **Михайло Гасин**, фін. секр. 323. відділу.

239. Джерзи Сіти, Н. Дж. Іван Яновський і Сенько Осціловський зібрали на хрестинах у Данька Мадая **$6.50**

240. Белфілд, Н. Дак. Всехвальна Редакціє! Посилаємо через Ваші руки $17.00 на Фонд визволеня України і просимо ласкаво помістити в Вашій часописи імена слїдуючих жертводавців, котрі собі того жадають. Ось вони: Ф. Малковський і І. М. Дутка $3.20; М. Щипковський $1.05; Д. Підлицький, В. Голубчинський, А. Мешка, О. Підлицький, О. Боднарук, П. Дутка, І. Шабатура, А. Малковський, Ю. Малковська і Б. Мудь по $1.00; І. Довганюк, П. Довганюк, М. Віпенто, І. Найдук і А. Стус по 50 цнт.; П. Долинюк 25 цнт. — Разом **$17.00**

З поважанєм, **І. М. Дутка.**

241. Джерзи Сіти, Н. Дж. В. Седляр **$1.00**

242. Сиракюз, Н. Й. На іменинах Анни Палагнюк і Николая Клима зложили добровільні датки на вдови і сироти в старім краю отсї добродії: З. Палагнюк, Н. Клим і В. Пастух по $1.00; Т. Новичук, М. Дембіцький, М. Пастух, І. Заваринський, І. Яцура і А. Ґоджак по 50 цнт.; Н. Трач 25 цнт. — Разом **$6.25**

Збіркою заняли ся Т. Новичук і І. Яцура. Отсї жертви, хоч малі, най будуть приміром для других. Хоч ми тепер дуже мало робимо, то все таки як можемо так центи збираєм і за старий край не забуваєм. Прошу се помістити в „Свободї" для контролї жертводавців. А всїм жертводавцям в імени вдів і сиріт щире спасибіг! — Остаю з поважанєм, **Т. Новичук.**

243. Гамтрамк, Міш. В недїлю дня 14. січня б. р. на хрестинах у Вп. Івана Кручківського зібрано жертви на бідних поневолених теперішною війною вдів та сиріт і взагалї всїх терплячих нужду в старім краю. Зложили слїдуючі учасники: Андрух Горішний $1.00; Михаїл Захарків 50, Іван Крушельницький 25, Лев Копитар 50, Евстахій Вітошко 25, Волод. Гузар 25, Іван Ганиш 25, Маріян Уруський 50, Франко Уруський 50, Стефан Палахата 50, Іван Стельмах $1.00, Михаїл Костів 25, Йос. Туркевич 35 ц. Разом $6.10. На пересилку пійшло 10 цнт. — Остало **$6.00**

Щира подяка Вам, Вп. Панове жертводавці, що спішите з помочию своїй рідні та не занедбуєте національної діяльности, коли маєте нагоду взяти в ній участь. Нехай Вас за се Бог надїлить здоровлєм та нехай помножить в десятеро Вашу данину, а нашим рідним нехай верне бажаний спокій. Щоби з їх рідних місцевостий уступив лютий ворог і щоби вони не потребували нїчиєї помочи, но щоби були самі заможні і незалежні під своїми рідними стріхами. — **Учасник.**

244. Рочестер, Н. Й. До Хвальної Редакції „Свободи". Посилаю Вам, Пане Редактор, гроші для вдів і сиріт у старім краю. На весїлю п. Ґната Крановського зібрали пп. І. Рудий і Н. Воляк дрібними датками $3.75; Іван Рудий жертвував $1.25. Разом $5.00. З того оплата виносить 7 цнт. — Остає **$4.93**

З поважанєм, **Іван Пастущин.**

Сума оголошена в сїм числї „Свободи" виносить $57.23.
Оголошено в ч. 16. „Свободи" $4.641.28.

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $4.698.51.

РЕКОРДОВЕ СПРАВОЗДАНЄ У. Н. СОЮЗА
за місяць січень 1915 р.

(Дальше).

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИНЯТІ.

В. 277. Струк Петро і Струк Андрій.
В. 194. Мислицький Стефан.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИКЛЮЧЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 99. Лукач Стефан, Бутрей Михаїл, Возьний Василь, ~~Бойко Андрій~~, Останюк Михаїл, Сай Йосиф, Корнова Іван, Корнова Павло, Барчишин Тимко, Лопачак Теодор, Клак Кеспер, Фарійон Іван, Нарушевський Ігнатий, Ковальський Іван, Ґнатів Теодор, Коріцка Семен, Щхон Александер, Ґудзецький Болеслав, Луцишин Юрко, Борис Кирило, Попадюк Петро, Палїховський Войтїх, Лишканич Стефан, Делїман Михаїл.

В. 100. Інґльот Катерина, Спірняк Катерина, Сова Анна, Бопяр Зофія, Мічка Марія.

Відділ 101: суспендований.

В. 101. Белц Марія, Крок Анна, Магарик Анна, Ревиляк Марія Гр., Сидор Елисавета, Ярковська Анна мол., Юрчишин Ева В., Юрчишин Зуанна, Ваврек Марія, Загорчак Зузанна.

В. 102. Волянський Василь, Юнич Юрко.

Відділ 103. суспендований.

В. 103. Адамов Войтїх, Адамув Михаїл, Бялий Андрій, Брийка Антін, Дмитришин Филип, Гринюк Михаїл, Івасюк Петро, Ілїш Іван, Яценків Петро, Кудрич Савка, Осадця Антін, Осадця Олекса, Павлюк Том, Соханський Іван, Сейка Василь, Тимусь Филип, Войтів Михаїл, Войтів Йосиф.

Від. 104. зістав суспендований і зреформований.

В. 104. Борсук Василь, Чарнецька Агата, Чернецький Йосиф, Гаврилко Іван, Гаврилко Марія, Кравець Матеуш, Вівірський Іван, Яремко Миколай, Юрчик Петро, Стек Іван, Волошин Миколай, Лешко Юрій, Савків Ігнатий, Пацканик Петро, Ринда Стефан, Михайлюк Максим.

Від. 106. зістав суспендований і зреформований.

В. 106. Гербут Іван, Гойсяк Антін, Мацько Дмитро, Дулик Йосиф, Садовський Станїслав, Гошко Антін, Коретовський Павло, Гасяк Матеуш, Мадея Йосиф, Лесько Ілько, Колодій Максим, Мацьків Михаїл, Маркевич Павло, Винярський Петро.

Від. 109. зістав суспендований і зреформований.

В. 109. Ґаляс Петро, Клїшковський Михаїл, Лось Йосиф, Палух Адам, Полянський Лазар, Поваnда Василь, Сулич Ігнатій, Шепляк Онуфрій, Щепко Дамян, Твардик Йосиф, Твардий Франко, Вільгоцький Антін, Кассвич Іван, Гринда Іван.

В. 112. Фесцюк Марія.

Від. 113. зістав суспендований і зреформований.

В. 113. Баран Онуфер, Бобер Михаїл, Буч Сташко, Цапар Михаїл, Дишкевич Антін, Дацко Миколай, Ґлушко Йосиф, Яшимський Михаїл, Кум Йосиф, Лело Іван, Лоренц Марко, Пaнчак Михаїл, Рилуф Іван, Візняк Ілько, Вавро Васько, Вашеповський Михаїл, Войник Василь, Мадейчик Тимко.

Відділ 115. суспендований.

В. 115. Бохо Йосиф, Бучко Іван, Бурин Михайло, Бучко Стефан, Бушта Франц, Бучко Йосиф, Бурин Михайло мол., Ґеч Іван, Ґіль Йосиф, Ґулячний Стефан, Гребік Іван, Гороховський Гаврило, Гороровський Юрко, Конкус Іван, Кондратович Йосиф, Ключкевич Антін, Кравс Валентий, Мавлак Стефан, Матлак Петро, Матлак Іван, Мальо Андрій, Матлак Іван 2., Матлак Николай, Матляк Петро, Матлак Семен, Мажичанчак Войтїх, Палубяк Андрій, Прочак Онуфрій, Реда Павло, Реґа Іван, Рапейко Вінцентий, Реґрут Василь, Романко Іван, Сливка Михайло, Саковський Михайло, Ткач Войтїх, Ткач Павло, Василюнок Іван.

В. 117. Чистух Ольга, Деревянка Йосиф, Дмитришин Йосиф, Екерт Станїслав, Якубяк Йосиф, Кершко Володислав, Літвинович Вінцентий, Рокицький Іван, Зубікевич Василь, Закалужний Алeксандер, Дацик Іван, Равлик Михаїл, Бальський Володимир, Свяжинський Омелян.

Від. 119. суспендований.

В. 119. Громек Франціщек, Громек Станїслав, Ґіґерух Василь, Кузю Кирило, Кузьо Дмитро, Лакатош Лена, Маюр Антін, Турянїца Іван, Торба Іван, Ухсевич Василь, Варґа Юрій.

Від. 120. суспендований.

В. 120. Бережанський Гриць, Белей Михайло, Чепеляк Василь, Ференц Луць, Грицик Луць, Гавран Антошко, Іваночко Тимко, Кончак Максим, Куцик Луцьо, Куцик Михайло, Кундрацік Юрко, Котик Василь, Рапач Василь, Силанич Ілько, Свербінка Матій, Смарж Матій, Товдушевський Ант., Токарчик Василь, Виклич Стефан, Виклич Сташко, Желїнський Петро.

Від. 121. суспендований.

В. 121. Анчак Йосиф, Адам Михайло, Анчак Іван, Андрейцьо Іван, Блопяр Андрій, Бачік Юрій, Булико Іван, Бачік Юрій мол., Бачік Іван стар., Бреза Михайло, Бушка Іван, Боднар Михайло, Бабяк Михайло, Бачик Петро, Бачик Михайло, Бобик Юрій, Бельський Йосиф, Черемшак Михаїл, Циберей Іван, Чорний Стефан, Циберей Михайло, Чачко Іван, Черемшак Юрій, Дренґуба Йосиф, Дуган Михайло, Доскоч Андрій, Дукович Юрій, Дворовчик Юрій, Ешток Михайло, Ференч Іван, Федор Михайло, Фейко Михайло, Ферко Юрій, Ґині Петро, Ґера Іван, Ґера Григорій, Ґрецула Андрій, Ґоґош Василь, Ґомбош Іван, Гаврила Михайло, Ґвіздяк Іван, Ґорнат Юрій стар., Гудак Іван стар., Грещак Онуфрій, Ґреґа Андрій, Гасара Іван, Гаврілець Теодор, Горняк Стефан, Громатка Іван стар., Івань Іван, Іґнат Антін, Ільчик Іван, Юрашко Михайло, Яцко Михайло, Юрцьо Михайло, Юрцьо Іван, Юрцьо Юрій, Кішеда Іван, Колесар Іван, Кондаш Андрій, о. Ковальчик Йосиф, Кіта Йосиф, Коштівал Михайло молодший, Коцур Дмитро, Казимір Юрій, Коба Михайло, Кушнірик Іван, Кондаш Іван, Курішко Павло, Кічінка Михайло, Лепчиш Михайло, Ленько Юрій, Ласкович Іван, Лукач Йосиф, Леню Юрій мол., Леню Юрій стар., Леню Михайло, Льох Юрій, Младенець Юрій, Міжанін Николай, Муха Михайло, Муха Йосиф, Немчік Андрій, Онді Михайло, Пачута Іван, Петро Іван, Пригода Юрій, Ременіцький Йосиф, Савка Іван, Смолиґа Іван, Сотак Михайло, Шкурла Михайло, Шершень Андрій, Штанїчар Іван, Трухан Іван, Варґа Йосиф, Валїґа Михайло, Васько Юрій, Вісокай Іван, Уґазї Іван стар., Загорський Михайло, Зупко Юрій, Збойовський Іван, Ходанич Михайло, Черемшак Михайло, Матис Іван, Вробель Мих.

Від. 122. суспендований.

В. 122. Андий Елисавета, Боднар Марія, Бачік Александра, Бачик Єлисавета, Буґель Марія Ріпач, Бобера Анна, Бреза Анна, Бачик Анна, Бача Марія, Бланяр Марія, Чир Анна, Цифранич Марія, Диль Зузанна, Єнчик Зузанна, Фейко Марія, Франчко Анна, Ґресьо Зузанна, Гудак Варвара, Ґвіздяк Марія, Гарник Анна, Ячко Анна, Юла Петро, Юрцьо Марія, Курішко Марія, Казімер Анна, Коштивал Марія, Курішко Варвара, Кондаш Марія, Лакатош Марія Гудак, Леньо Марія, Медвецька Марія, Морянка Анна, Михльо Єлисавета, Новак Марія, Німчик Марія, Плей Розалїя, Паксай Марія, Слобода Анна, Сїмкович Ядвіґа, Сотак Анна, Снайдер Дарі, Томко Розалїя, Тимко Анна, Ткач Юлїя, Токач Марія, Войтко Марія, Винярська Катерина, Вересней Варвара, Заярош Анна, Зупко Єлисавета, Бачік Анна, Черемшак Єлисавета.

В. 123. Телїщак Стефан, Телїщак Текля, Ґруцеляк Василь, Холод Даниїл, Солодкий Григорій, Солодка Евдокія, Трусь Петро, Грещук Василь, Ликевич Андрій, Стадніp Яків, Мисько Павло, Партика Луць, Феґель Михаїл, Дерих Миколай, Палиничак Василь, Пилеп Матвій, Гришко Ілько, Білоус Онуфрій, Ґулька Павло, Бриндая Михаїл, Партика Іван.

В. 124. Кавиий Теодор.

В. 127. Ціхоцький Мартин, Форосцій Йосиф, Ґай Ілько, Лютий Іван, Снайчук Миколай, Симак Семен, Шурбот Данило, Щур Іван, Горгота Іван, Майкевич Максим, Сабадаш Михаїл.

В. 128. Валах Антін, Стецловський Іван.

В. 132. Вислоцький Олекса, Гусак Іван, Кобаса Павло, Кобаса Стефан.

Від. 133. зістав суспендований і зреформований.

В. 133. Барон Михаїл, Благут Стефан, Брик Тимофтей, Фльорко Теодор, Явдошак Олекса, Кшивий Петро, Кузьма Василь, Матвійчук Семен, Орнавка Тимофтей, Процький Василь, Попик Василь, Роскош Михаїл, Туршняк Михаїл, Хмара Григорій, Ґураль Дмитро, Яґело Антін, Пташник Василь, Улїян Іван, Вакулїнський Антін, Варщак Михаїл.

Від. 134. суспендований.

В. 134. Бірось Андрій, Банар Сондор, Дуфала Михайло, Ебрагам Леон, Ґабор Шпонт. Василь, Ґібарт Юрій, Кузманич Петро, Козоль Андрос, Козел Юрій, Конаґа Михайло, Козел Михайло, Кузмович Михайло 2., Кузмович Мікло 1., Ґочера Ґейнес, Лацун Іван, Ленгер Юрій, Маярош Стефан, Міщенко Ісая, Оченаш Миколай, Спонтюк Юрко, Сильський Юрій, Спонтак Міса, Товтен Юрко, Товтен Андрій, Товтен Мих. Ферків, Василю Татин Юрій.

Від. 135. суспендований.

В. 135. Біґун Іван, Бена Юрко, Цапар Василь, Цапар Петро, Цапар Павло, Дрозд Ник., Ґлушко Дм., Ґеферт Анд., Гересевич Йос., Іваніцький Вас., Корнас Вас., Коваль Михайло, Клим Василь, Керна Йосиф, Коваль Текля, Лучка Георгій, Лучка Катерина, Мандяк Михайло, Медвідь Николай, Москалик Михайло, Мацяк Гриць, Мандрик Іван, Шмичшин Никола, Остиновський Андрій, Оріховська Марта, Оріховський Гриць, Оріховський Франко, Оріховський Андрій, Подстанський Юрко, Подкалїцький Ів. стар., Рабік Іван, Різак Федор, Шалапата Тимко, Шалапата Теодора, Подкалицький І. мол., Жилка Емілїян, Димитрович Йосиф, Залойський Гаврило.

Від. 136. зістав суспендований і зреформований.

В. 136. Подобинський Стефан, Дупевич Василь, Брандибура Миколай, Садовський Миколай, Щерба Теодор, Михальо Іван, Когут Миколай, Штефура Миколай, Пайько Іван, Пелех Семен.

Від. 139. суспендований.

В. 139. Буряк Александер, Буряк Константин, Бурка Михайло, Бурка Матвій, Чайка Теодор, Фрас Іван, Герлах Петро, Герлах Павло, Костевич Гаврила, Опалка Андрій, Опалка Кузьма, Олексяк Афтаназій, Опалка Михайло, Олексяк Николай, Олексяк Андрій, Пашковський Казимир, Романчак Йосиф, Сенчак Франко, Струсь Іван, Галайда Павло.

В. 140. Дронь Петро, Фарон Олекса, Грицько Іван, Лучичка Іван, Пірко Андрій, Шемегда Максим, Філь Анастазія, Повродник Іван, Прокопіщак Онуфрій, Синчак Юрко, Йойкан Микита, Кочінський Гнат, Горнік Анна.

В. 141. Андріїшин Іван, Кобиляж Кароль, Корчинський Миколай, Соловах Михаїл, Гелен Іван.

В. 142. Домитрів Іван, Родавняк Дмитро, Кобрин Михаїл, Богач Михаїл, Капусцінський Григорій, Раапняк Юрій стар. Тарбай Марко, Бабій Миколай.

Від. 143. суспендований.

В. 143. Андрійців Андрій, Бойковський Стефан, Бобяк Кондрат, Боднар Іван, Белень Николай, Белюх Тимко, Бобурчак Олекса, Циган Николай, Чапор Михайло, Дундяк Матвій, Гулак Андрій, Герула Теодор, Гладчук Филип, Глатчук Семко, Горошок Василь, Юрчик Дмитро, Кунаш Стефан, Кость Стефан, Каспер Юрко, Котіль Василь, Козачок Іван, Кут Сташко, Кут Миколай, Кут Янко, Кут Ілько, Кухар Мих., Лукачович Іван с. Йосифа, Мінько Юрко, Марків Микита, Муха Станько, Мартинюк Михайло, Михайлишин Стефан, Нагорняк Николай, Нагорняк Андрій, Петранич Іван, Пупейко Гнат, Пришляк Василій, Репецький Іван, Реба Іван, Сокич Луць, Сокич Василь, Шітарський Василь, Шейка Василь, Шишак Теодор, Токарчик Гриць, Титанич Василь, Титанич Никола, Вархоляк Михайло, Войтко Михайло, Вербян Іван, Вонсовят Іван, Залеський Василь, Завірський Іван, Хитальчи Гриць, Білик Дмитро, Крещишин Петро.

Від. 144. суспендований.

В. 144. Іващкевич Катерина, Леньский Антін, Лащинський Домінік, Підлуський Михайло, Підлуський Кость, Сосновський Йосиф Волод., Сосновська Броніс., Садецька Марія, Шабала Михайло, Тиханович Петро, Тихановська Параска, Волощук Лев, Галиґа Параскева.

Від. 145. зістав суспендований і зреформований.

В. 145. Артимович Іван, Фльорко Григорій, Крамар Миколай, Ліпицький Мариян Віктор, Хробак Михаїл.

В. 146. Нога Онуфрій.

В. 147. Фарняк Григ., Маркович Іван, Гнат Федор.

В. 148. Баранецький Ванкович Миколай, Миляи Юстина, Гавич Іван, Жумір Михаїл, Нелещак Теодор.

В. 149. Піпюра Миколай, Кость Андрій, Михалишин Михаїл.

В. 150. Спасик Дмитро.

В. 151. Восінська Катерина.

В. 153. Мотичак Ілія, Цвяр Онуфрій, Литуш Іван.

В. 153. Голод Ілія, Скурка Осип, Лех Василь, Шкалин Григорій.

В. 153. Ружак Казимир, Кусінський Михаїл, Торяй Александер, Стечишин Андрій, Стечишин Анна, Яворський Василь Мартин, Станько Петро, Качмар Михаїл Качмар Параньна, Дикий Теодор.

В. 158. Сисак Олекса, Семенчук Стефан, Батіг Стефан, Батіг Григорій, Семанюк Роман.

В. 159. Михальчик Григорій.

В. 160. Вольський Александер, Саморська Параскева, Кищенюк Іван, Павлів Олекса, Кошута Анна, Макар Агафія.

Від. 162. зістав суспендований і зреформований.

В. 162. Демкович Андрій мол., Гінько Йосиф, Томан Іван, Димкович Іван стар., Гнатуска Іван, Ковальчак Йосиф.

Від. 164. зістав суспендований і зреформований.

В. 164. Бак Ілько, Тудрин Іван.

Від. 165. зістав суспендований і зреформований.

В. 165. Андросечко Константин, Амбіцький Михаїл 2., Чупіль Володимир, Диркач Мих., Душатицький Даниїл, Гулик Стефан, Грод Григорій, Гриць Фльоріян, Гусенко Олекса, Грабар Іван, Коцоловський Йосиф ст., Куля Савко, Кох Рудольф, Коцуловський Йосиф, Коцоловський Михаїл, Коцоловський Іван, Круць Михаїл, Кушнір Василь, о. Коритовський Волод., Малічишин Александер, Михалко Григорій, Муш Ілія, Маховський Михаїл, Несович Дмитро, Опалюх Блажей, Подгурнік Іван, Рольник Олекса, Сподарак Григорій, Сорока Цилько, Сокол Людвік, Вархоляк Михаїл стар., Басіїк Михаїл, Фрод Григорій, Маховський Мих., Тара Юрій.

В. 166. Чорний Миколай, Гуфрей Лешко, Гайдаш Андрій, Клапач Федор, Клепач Гарасим, Лукачко Іван, Скубан Михаїл, Сутяк Іван, Зяя Антін.

Від. 169. суспендований.

В. 169. Андрейко Мартин, Бадик Андрей, Баран Юрій, Боберський Николай, Дранчак Василь, Дрозд Іван, Дуркот Август, Дурдан Василь, Девко Лешко, Гочко Стефан, Іваник Василь, Юра Іван, Кофіра Юрій, Кулек Гнат, Лабанц Іван, Мартин Андрей, Масляр Стефан, Мартин Юрій, Макай Франко, Мехо Василь, Петрунчак Михайло, Рудий Василь, Скірчак Іван, Вікор Василь, Ваціндак Іван, Вилацький Андрій мол., Вилацький Андрій стар.

В. 170. Довгополий Юрко, Баречко Іван, Лешин Василь, Сенишин Василь, Мандра Дмитро, Петришин Михаїл, Цаповський Михаїл, Лисий Андрій, Кохан Андрей, Литвинюк Юрко, Щнурчин Миколай, Костишин Іван, Загіршяк Олекса, Кобляи Андрій, Улицький Йосиф, Мазур Василь, Мандра Іван, Олексин Іван, [illegible] Григорій, Назар Йосиф, Деркач Павло, Гарасюк Іван, Сойка Евстахій, Кушнір Тимко, Зачко Лен, Вал[illegible] Пацько, Росолюк Іван.

Від. 171. суспендований.

В. 171. Бучак Александер, Бурий Евстахій, Чайковський Теодор, Гриндо Михайло, Гапяк Іван, Корнецький Антін, Сірий Дмитро, Стасишин Йосиф, Варунок Гриць, Лааниґа Андрей, Скрабут Дмитро.

Від. 173. зістав суспендований і зреформований.

В. 173. Горняк Анна, Пискор Анна, Рухчинська Катерина, Ткачик Марія, Міценко Марія, Даньчик Марія, Лозиняк Марія, Янсфчик Анна.

В. 174. Вітушинський Василь.

В. 175. Федоренько Матвій, Гайдук Николай, Синявецький Михаїл, Мидловський Станіслав, Коньчак Іван.

Від. 176. суспендований.

В. 176. Бар Дмитро, Бережняк Михайло, Гофковський Владислав, Якубець Войцех, Куцик Ілько, Когут Дмитро, Куцик Николай, Коваль Іван, Масловський Петро, Нантуш Юрко, Пукач Ілько, Попович Іван, Панкін Олекса, Параскевич Юрко, Ривник Іван, Стечинський Адам, Шманко Никола, Трушкевич Мапей, Весько Павло, Хомич Онуфрій, Хомиш Василь, Кірнів Михайло.

В. 178. Смарж Параскева, Смарж Іван, Біхтан Теодор, Гуцуляк Йоанна, Грицак Федор, Цицик Миколай.

В. 179. Броницький Филип, Черданець Федор, Словський Михаїл, Бізонь Йосиф, Трибинська Зофія.

Від. 180. суспендований.

В. 180. Вридняк Йосиф, Білецький Александер, Дубіцький Александер, Годованський Петро, Яхемович Юліян, Кравчишин Асафат, Кравчишин Іван, Козак Іван, Кравець Миколай, Кричфалуїв Василь, Ковальський Дмитро, Кізон Йосиф, Кравчишин Олекса, Криппський Константин, Левандовський Вінцент, Лукач Андрій, Лептох Франко, Луцишин Григорій, Мінвек Левон, Мінвек Іван, Навроцький Іван, Релац Богдан, Серацький Андрій, Субірлак Антін, Заблоцький Ян, Зілінський Боніфаци, Зонько Олекса, Балко Іван.

Від. 181. зістав суспендований і зреформований.

В. 181. Ганчар Яків, Рикович Йосиф, Шевчук Миколай, Савка Миколай.

Від. 182. суспендований.

В. 182. Артимович Ів. 2., Артимович Теодор, Артимович Іван 1., Артимова Катерина, Бейга Микола, Блащак Стефан, Байкивич Константин, Балишин Іван, Добак Василь, Бунґа Михаїл, Біліяський Станислав, Цмайло К. Петро, Цмайло Йосиф (Кульч.), Дзедзиц Петро, Древицький Дмитро, Дуб Михаїл, Докпмук Василь, Дзулак Андрей, Дзуляк Іван, Дичко Василь, Дашинець Онуфрей, Філіп Іван, Филип Олекса, Гавряк Ілько, Греб Василь, Грицик Ілько, Гришко Іван, Гарасим Семен, Кобацький Семан, Косарецький Іван, Котик Іван, Кац Василь, Кубалик Антін, Калита Дмитро, Кострик Андрей, Кац Іван, Колесо Михаїл, Коцопий Стефан, Кац Іван, Лазоришин Юрко, Луців Микола, Лупиніцька Марія, Луців Андрей, Луців Палія, Мануґа Андрей, Логильчак Федор, Маркович Стефан, Матковський Антоній, Маркович Михайло, Мількович Василий Кульч., Мартинюк Нас., Огар Михайло, Пайончковський Вавр., Процьо Стефан, Нацалатий Григорій, Проць Григорій, Сабол Василь, Стець Василь, Савула Николай, Шумів Марія, Щебитовський Гнат, Трухан Михаїл, Туренчак Гриць, Вольський Михайло, Верещак Йосиф, Загродічек Кароль, Загродічек Григорій, Зубер Йосиф, Засадний Стефан, Загродічек Дмитро, Бойкивич Никола, Бойкивич Ілько, Друвіцький Юрко, Коц Федор, Лупицький Василь, Міско Іван, Павух Іван, Томір Федор.

Від. 183. суспендований.

В. 183. Адамчук Йосиф, Богославський Мартин, Басара Стах, Бурик Йосиф, Бойк Іван, Бішко Гариліон, Бішко Ілько, Бутинський Василь, Бутинський Йосафат, Чернавський Никола, Фалендиш Ілько, Франків Франко, Гринишин Олекса, Градович Віцик, Кіца Григорій, Ковба Григорій, Костецький Василь, Курпіта Андрій, Матурняк Гринько, Мельник Іван, Мельник Григорій, Солар Йосиф, Шарамета Ясений, Жак Іван, Жидик Гиляри, Худаїк Іван, Худаїк Адам, Телеґа Федор, Журавель Іван.

Від. 186. зістав суспендований і зреформований.

В. 186. Баранко Анна, Баранчак Катерина, Цутек Зофія, Яно Марія, Марцін Марія, Мотика Анна, Пастух Катерина, Рихель Марія, Сандрик Анна, Возьвій Марія.

В. 187. Шафран Анна, Шафран Гриць.

191. зістав суспендований і зреформований.

(Конець буде).

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКР. НАР. СОЮЗА!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Мушу продати **100-АКРОВУ ФАРМУ** в місті Норвич, в стейті Конектікут. Ціна приступна. Адреса: Albina Mykiel, 261 Central Ave., Norwich, Conn. 17—19

ЖЕНЩЕНА, працьовита, інтелігентна, котра розуміє добре красву кухню — пошукує місця до заряду дому у сьвященика. Адреса: Адм. „Свободи" для І. М. 17—18

Пошукую свою жену **ПАРАСКУ ВОЙТОВИЧ**, з села Криволуки, повіт Чортків, Галичина, в дуже важній справі. Я є хорий. Маю 400 долярів. Хто би о ній знав, або вона сама, зволить зголосити ся на адресу: Michael Wojtowicz, 281 Royce Ave., West Toronto, Ont., Can. 18-19

Пошукую свого товариша **МИХАЙЛА ҐУЛЯКА**. Він походить з села Старих Кривотул, повіт Товмач. Переживав в Отинії, Галичина. Перед трома роками був у Філядельфії. Хто би о нім знав, або він сам, зволить повідомити на адресу: Petro Wowczuk, Box 17, Arroyo, Pa. Elk Co. 18

НА ПРОДАЖ дуже дешево і в добрім місци реставрант. Спродам дуже дешево. Голоситись під ч. 229 E. 4 Str., New York, N. Y. 18

НА ПРОДАЖ візок для дитини в дуже добрім стані за трету часть ціни. Голоситись до: Mrs. F. Commings, 111 Oak St., near Bergen Ave., Jersey City, N. J. 18—

НАКЛАДОМ „СВОБОДИ" ОРҐАНУ УКР. НАР. СОЮЗА ВИЙШЛА З ДРУКУ

ЧЕТВЕРТА ЛИСТА СТРАТ

УБИТИХ, РАНЕНИХ, ПОЛОНЕНИХ І ПРОПАВШИХ УКРАЇНЦІВ,

ЗЛАДЖЕНА НА ПІДСТАВІ УРЯДОВИХ ЛІСТ, ВИДАНИХ АВСТРО-УГОРСЬКИМ МІНІСТЕРСТВОМ ВІЙНИ.

ЦІНА 15 ЦЕНТІВ.

Чистий дохід призначений на фонд для сиріт і вдів по погибших у війні Українцях.

Се є четверта ліста убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у великій европейській війні. Ся ліста обіймає понад **3,000** імен, а крім того подає докладно розміщенє всіх галицьких і буковинських полків, у яких служать наші земляни.

Можна її дістати лише в „Свободі" за ціну 15 цнт. враз з почтовою пересилкою. Слідуюча ліста вийде в коротнім часі. Три лісти разом, те є чч. 1., 2. 3., і 4., коштують лише 45 цнт. Відпродуючим значний опуст. Хто замовляє одну лісту, нехай подасть її число (1, 2, 3 або 4). Хто хоче довідати ся про причини теперішньої війни, про її початки і дотеперішний перебіг та стан, нехай купить собі великий ілюстрований календар Українського Народного Союза, який можна набути в адміністрації „Свободи" за ціну 60 центів.

Рівночасно звертаємо увагу Вп. Читачів на те, щоби при замовлюваню виданих нами ліст не звертались до нас по ріжні книжки про війну, які оголошують инші компанії у нашій часописи, а з якими ми не маємо нічого діла. За тими книжками, які оголошують инші фірми у нашій часописи, треба звертати ся на адресу тих фірм, а не на адресу „Свободи".

У нас можна дістати лиш ті річи, які оголошуємо під нашою адресою.

SVOBODA,

83 Grand St., Jersey City, N. J.

РОДИМЦІ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

ДО ВІДОМА ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Сим повідомляємо всіх наших нових і старих передплатників, що на надсилані передплати не висилаємо ніяких осібних поквітовань. Такі поквітованя подаємо при кождій адресі наклеєній на часописи. Там є подана дата, до якого часу передплата зістала заплачена.

По уплині часу передплати не висилаємо ніяких упімнень щодо відновленя передплати а кождий передплатник, котрому залежить на тім, щоб не перервано йому висилки часописи, повинен сам звернути увагу на речинець скінченя передплати і завчасу її відновити.

Часописи не можемо висилати нікому на кредит, бо сего не дозволяє почтовий закон.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертає ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаємо увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відчати не може.

ПОМІЧ У ЛИХІМ ЧАСІ.

Підчас теперішного безробітя не один рухливий чоловік може помочи собі, коли схоче занятись розпродажию календарів і книжок у своїй місцевости між своїми знакомими а й чужими.

Кільна годин денної продажи принесе Вам добрий дохід.

Напишіть до нас лиш кілька слів, що Ви хочете стати нашим агентом, а ми уділимо Вам всякі потрібні інформації:

Пишіть на адресу:

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

РУСЬКА КНИГАРНЯ ІМ. ШЕВЧЕНКА

має на складі молитвеники, Кобзарі, „Українську Музу", книжки о теперішній війні, календарі і всякі инші. Приходіть або пишіть на адресу: 11—

RUSKA KNYHARNIA

168 E. 4 Street, New York, N. Y

ПИШІТЬ ЗАРАЗ,

бо незадовго вже вичерпає ся, по прегарний

СТІННИЙ КАЛЄНДАР

з Руської Кольонії

в Мілвіл, Н. Дж., з сьвятами на кождий день року після старо-руського і нового стилю. Калєндар сей містить богато фотоґрафій і цікаві інформації про місто Мілвіл і Руську Кольонію. Лиш залучіть на пересилку стемпсів за 4 цнт на адресу:

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,

Millville, N. J. 16—

ВЕЛИКИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ

КАЛЄНДАР „НОВИН"

НА 1915 РІК

ВЖЕ ВИЙШОВ І ПРОДАЄ СЯ

по ціні 50 центів

ЗАМОВЛЕНЯ РАЗОМ З ГРІШМИ НАЛЕЖИТЬ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ:

„Nowyny", Edmonton, Alta.

ХТО ПРИШЛЕ 5 ДОЛЯРІВ ДІСТАНЕ 12 КАЛЄНДАРІВ. ХТО ПРИШЛЕ 10 ДОЛЯРІВ ДІСТАНЕ 25 КАЛЄНДАРІВ. ПОЧТУ ОПЛАЧУЄМО МИ САМІ, АЛЕ ХТО ХОЧЕ, ЩОБИ ЙОГО ПОСИЛКУ ЗАРЕДЖІСТРУВАТИ НЕХАЙ ДОЛУЧИТЬ 5 ЦЕНТІВ. — ДЛЯ КНИГАРЕНЬ ЗВИЧАЙНИЙ КНИГАРСЬКИЙ ОПУСТ. 11—

РОДИМЦІ КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ!

1) Коли хочете, щоби Ваші листи ніхто не читав, то напишіть до нас по штучний атрамент. Можете тепер в часі війни посилати безпечно листи до краю. Хто не знає способу, то не може сего листа перечитати. Ціна лише 25 цнт.

2) Маємо також малий штучний апарат через який можете зобачити кости у своїх пальцях і т. д. Ціна 20 ц.

3) Хто хоче усьміяти других і показати комусь богато штук, нехай купить у нас штучне зеркало, з котрого буде задоволений. Ціна лише 20 цнт.

4) Хто хоче навчити ся показувати всякі штуки, нехай купить у нас книжку. Ціна 60 цнт.

5) Ми маємо також ґарантовані бритви, з найліпшої німецької стали, ч. 1 — ціна 75 ц.; ч. 2. — $1.25; ч. 3 — $1.75.

6) У нас взагалі находить ся великий вибір пасків до острення бритв в ціні від 50 цнт., по $1.00 і $1.50.

7) Маймурки, найліпші, по 50 цнт. і $1.00.

8) У нас є ґарантовані годинники, дуже гарні для кождого робітника. Ціна $1.25 і $1.75.

УВАГА! Хто замовляє у нас товару на $1.50, той одержить від нас гарний подарунок.

Всякі замовленя і гроші посилайте на адресу:

Taychert Co. 16—18

463 N. Halsted St., Chicago, Ill.

ПОТРЕБА 50 ТВЕРЕЗИХ РОБІТНИКІВ НА КУБУ.

Кождий зі зголошуючих ся мусить зложити $300; за се отримає дім, корову, коня, 20 курий і 30 акрів землі на власність. Праця стала, ґарантована 1 тижнево платня. Зголошувати ся особисто чи письменно на адресу:

SOUTH AMERICAN TRADING CO., Inc., Dept. K., 17—21

17 Battery Place, R. 1018, New York, N. Y.

ЦІННИЙ КНИЖОК,

які можна дістати в друкарні „Свободи":

Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Борба кляс і чому робітники організують ся	15
Вери та читай	30
В Старім і Новім краю	25
Весола книжочка з образками	35
Гостина св. Николая, драматична гра для дітий	10
Дещо про звірята	30
Еміґрант	15
Журавлі	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах	15
Жіночий язик. — Невдалий линч	15
За Сестрою, повість	35
З кого ся насьміваїть, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Молодий адвокат	10
Зуб за зуб	10
З ріжних нив	15
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	10
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Напад на Січ	5
Народний рух австр.-угорських Русинів	15
О підземних скарбах	25
Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників	20
Оповіданя про заздрих богів	10
Покуса	10
Під прапором свободи. Вибір патріотичних деклямацій	30
Про нутро землі	25
Пісні про Канаду і Австрію	10
Про конець сьвіта	15
Принц і нуждар, оповіданє	50

Адреса:

„SVOBODA"

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Хто подасть мені докладну адресу **МИХАЙЛА НОВБЛЯ**, сина Григорія і Юлії, літ 23, родом з Хоросткова, пов. Гусятин в Галичині, котрий перебував в році 1910 і 1911 в Ню Йорку, в р. 1912 в Вунсокет, Р. Ай. и в р. 1913 в Вінніпеґ в Канаді, той дістане 25 долярів нагороди.

H. CZARNECKY,

29 E. 7th St., New York, N. Y.

ЖМІЄЧНИК є одним з найліпших домашних ліків і певним средством проти ревматизма, болів плечий, коленя і болів грудий. Є помічне на болі голови, на болі суставів у рук і ніг, на легкий параліж карку, болі горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬОВСЬКОГО.

Відносіть ся до ґенерального аґента, залучаючи 2-центову марку на відповідь: 15ч50

MIKE FEDIW,

47 Ridge St.,

Hastings upon Hudson, N. Y.

КАТАЛЬОҐ НАЙКРАСШИХ ШТУК МАҐІЧНИХ

з всякими приборами, як: цьвяги, тарілки, шклянки, фляшки, штилети, карти, кулі, поучаючий заміновати воду у вино, молоко, чорнило, штуки зникненя річий і богато других, яких кождий легко виконає а притім развеселить товариство і навіть може заробляти, они гроші. Тих, що хотять виступати в театрах, учимо в нашій школі по приступній ціні. Катальоґи висилаємо даром.

Адресуйте: 15c27

UNIV. SALE HOUSE

126 E. 7th St., New York, N. Y.

Війна! Ціни упали! Війна! Всьо за $5.95.

Наша втрата — Ваш заробок. Гроший не жадаєсь. Заплатіть по одержаню товару, коли будете в него вдоволені. Маємо надмірний запас товару. Видаємо на тисячі долярів премій для познакомленя з нашими товарами. Лиш через неограничений час будемо продавати сі елеґантно ґравіровані золоті годинки — дамські або мужескі, з знаменитим осередком за $5.95, а в додатку дамо гарну збірку в 4 річий, а се: цілий гарнітур до голеня, нікльовий револьвер на 7 стрілів, ланцушок, пуделко Гаванських цигар, перстень, фонтанове перо — зовсім даром. Повна гарантія. Сі річи коштують всюди $25.00. Рідка нагода — купуйте, поки товар не випроданий. Подайте своє імя і адресу і пришліть з сим оголошенєм а ми вишлемо Вам годинку і збірку з 10 річий до вільного огляненя. Коли Вам подобаєсь заплатіть аґентови $5.95 і кошта пересилки. Защадите гроші, як вишлете замовлене сейчас. — Адреса: 15c24

EXCELSIOR WATCH CO., Dept. 1181, CHICAGO, ILL.

АНГЛІЙСЬКИЙ

АТЛЯС

Европейської війни.

Сей атляс зладжений славним ученим Григорієм Д. Креммом є найлучшим із всіх, які до сего часу були видані.

Крім воюючих держав АВСТРІЇ, СЕРБІЇ, РОСІЇ, ФРАНЦІЇ, НІМЕЧЧИНИ, АНГЛІЇ І ІТАЛІЇ знайдете там еще богато инших сьвітових держав з їх великими й малими містами. Через се власне він є дуже практичний. Величина сторінок 13x21.

ЦІНА ЗА ПРИМІРНИК 35 ЦЕНТІВ.

Замовленя посилайте до

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ТИСЯЧІ ДОЛЯРІВ

щоденно видають люди, щоби послухати славних співаків і музиків.

Можете чути у своїй власній хаті все те без надзвичайного кошту, на наших славних ґрамофонах, які продаємо за готівку або на сплату

ПО $1.00 МІСЯЧНО

3 МІСЯЧНА ПРОБА БЕЗПЛАТНО

25 і 50 співів і утворів музичних даром. Письменна ґаранція на 15 літ. Пишіть до нас по наш безплатний ілюстрований катальоґ

Royal Phonograph Co., 91 E. 4th Street, Dep. [illegible]

11— New York, N. Y.

20 ужиточних предметів даємо зовсім ДАРОМ до кождої годинки

Щоби переконати всіх, що лиш у нас можете купити по найнизшій фабричній ціні найліпші 14 K. Gold Filled годинки, ґарантовані на 20 літ, на жаданє вишлемо кождому до вільного огляненя гарну врипу годинку, з трема коверками, оздібно ґравірованими, середньої величини, з найліпшим сьвітовим осередом (верком). За таку годинку инші фірми жадають щонайменьше $25.00; але наша спеціяльна ціна є лиш $5.25, а крім сего, коли вишлете замовлене тепер, дістанете 20 ужиточних предметів в додатку до годинки зовсім даром, а іменно: гарний футерал на годинку, гарний ланцушок з дармовисом, перстінь (сиґнет), гарну дамську бранзолєту, якорну шпильку до дамської годинки, шпильку до краватки, спинки до маншетів, 4 спинки до ковнірців, фонтенове перо, веркальце і гребінь, ґарантовану бритву, пасок до бритви, мнаарку, пензель, файку, ножик і револьвер. Разом 20 дуже гарних і ужиточних дарунків зовсім ДАРОМ.

Коли хочете скористати з сеї рідкої нашої оферти, то витніть се оголошенє і пришліть нам враз з Вашою точною адресою і залучіть 25 центів почтовими марками на депозит, щоби ми були певні, що Ви дійсно хочете купити, а ми сейчас вишлемо Вам сю годинку враз з сими 20-ма дарунками зовсім ДАРОМ. Коли по одержаню переконаєтесь, що годинка є такою, як описано і що дарунки є як найліпші, тоді заплатите решту $5 за годинку і дрібні кошти пересилки дарунків, які даємо Вам зовсім ДАРОМ. В противнім случаю непотребуєте платити ані цента і ми звернемо Вам Ваш депозит.

УВАГА. З причини, що ми одержуємо від ріжних людий листи, в яких вони скаржать ся, що другі фірми, до яких вони висилали свої замовленя, не давали їм сего, того вони надіялись, ми заявляємо, що ми не маємо нічого спільного з ніякими ошуканчими фірмами, які оголошують ся у богатьох часописях. Наша компанія є американська і дає все те, що оголошує. Тому купуйте годинки впрост від нас, а ми запевняємо Вас, що таких знаменитих годинок і так гарних дарунків не дістанете ніде инде. (З Найаких мусить бути належітість надіслана вповні о зорн).

Всі замовленя і листи просить ся адресувати ось-так: 13-15 16 17

AMERICAN JEWELRY COMPANY, Dept. 123, ST. LOUIS, MO.